

1 **Dragten og magten**

2

3 **B Konger og dronninger**

4 Vores tøj beskytter os mod sol og varme, regn og kulde. Vi bruger det til at skjule vores krop for
5 andres blikke og til at sende seksuelle signaler. Vi kan informere om vores profession og vores
6 religion ved hjælp af vores tøj. Med tøjstil og mode kan vi udtrykke vores personlighed og sociale
7 identitet. Til alle tider og overalt i verden har magthavere signaleret magt og status med deres
8 påklædning. Og de har ladet sig inspirere af hinanden.

9

10 I rige grave fra den sene jernalder og vikingetiden (fra ca. 550 til ca. 1050) har man fundet rester af
11 farvestrålende dragter med silkebånd, der indeholder tråde af sølv og guld. Silken, sølvet og guldet
12 kom fra Sydeuropa og Orienten. Arkæologer og historikere mener derfor, at mænd og kvinder med
13 høj status allerede dengang lod sig påvirke af klædedragter fra andre kulturer. Senere i historien
14 bliver det tydeligere, at moden for de øverste og mest magtfulde i samfundet er international.

15

16 Mange danske konger og dronninger blev kronet i dragter, der var inspireret af først spansk og
17 senere fransk mode. Danmarkshistoriens mest kostbare dragter er de kroningsdragter, som man kan
18 se på Rosenborg Slot i København. Dragterne signalerede magt på grund af alle de perler og alt det
19 guld, sølv, silke og pels, de var dekoreret med. En af disse dragter er dronning Caroline Amalies fra
20 kroningen i 1840.

21

22 Hendes mand var Christian den ottende, Danmarks sidste enevældige konge. Parret fik syt deres
23 kroningsdragter i Paris. Hendes kjole kostede 7800 rigsdaler, hvilket svarede til, hvad en dansk
24 håndværker kunne tjene ved 26 års arbejde. Tilbehøret, et par guldbroderede handsker og et par
25 lommelærklæder, kostede ekstra syv års håndværkerlønninger. Kongens kroningsdragt kostede 7400
26 rigsdaler, plus 28 rigsdaler i arbejds løn.

27

28 I dag har dronningen ingen reel magt, og det vil hendes efterkommere heller aldrig få. Alligevel er
29 de kongelige mere synlige for befolkningen og i udlandet, end de nogensinde før har været. Alt
30 hvad de foretager sig, har interesse for tv, aviser og ugeblade. Jo mere medierne bringer om de
31 kongelige, jo flere seere og læsere får de.

32

33 Det royale tøj har ikke længere nogen funktion som symbol på regentens magt, men reklamens
34 magt er til gengæld enorm. Og der er rigtig mange, ikke mindst danske designvirksomheder, der har
35 økonomisk interesse i de kongeliges livsstil og forbrug. Kongehusets børn og voksne er blevet
36 stilikoner, eller som antiroyalister kalder dem: levende reklamesøjler.

37

38 Når de kongelige er på rejser i udlandet, sker det ofte i selskab med repræsentanter for dansk
39 erhvervsliv, som får mulighed for at gøre reklame for dansk industri og finde nye forretnings-
40 partnere. Ifølge markedschef i Dansk Industri møder erhvervslivet større interesse i udlandet, når de
41 rejser med kongelige, end når de rejser med ministre og andre politikere, som jo skiftes ud med
42 jævne mellemrum. De kongelige er mere "stabile", siger DI-chefen, og så skaber de simpelthen
43 mere opmærksomhed, fordi der ikke er så mange monarkier tilbage i verden.

44 I reklame- og brandingbranchen er man sikker på, at kongehuset er en økonomisk fordel for
45 Danmark. "Kongehuset står for kontinuitet, familieskab, eventyr og privilegier, man er født til. Alle
46 de ting, der ikke er demokratiske. Det ville gøre en verden til forskel, hvis vi havde en præsident.

47 En præsident står for det rationelle og demokratiske, og fra et brandingperspektiv er det uinteressant

1 sammenlignet med eventyret,” siger Kresten Schultz Jørgensen, som bl.a. er lektor i strategisk
2 kommunikation ved Institut for Interkulturel Kommunikation og Ledelse på CBS.

3 Journalist Jens Høvsgaard er helt uenig. I sin bog ”Det koster et kongerige” fra 2013 analyserer han
4 den økonomiske side af det danske monarki. Ifølge hans undersøgelser koster det årligt den danske
5 stat mindst en halv milliard at have et kongehus. Det synes han er udemokratisk og spild af penge.
6 Ud over hvad staten betaler til monarkiets drift, modtager kongehuset en hel del gaver fra
7 erhvervslivet som fx biler, sejlbåde, rejser og tøj. Selv om det måske kan gavne erhvervslivet,
8 mener Høvsgaard, at de kongelige skal holde sig langt væk fra sponsorater. Det sætter de kongelige
9 i et meget dårligt lys, hvis de modtager gaver og tjenester fra private, som siden inviteres til
10 gallamiddage og bliver udnævnt til riddere af Dannebrog.

11
12 Og hvordan ser danskerne på det? Danmark er det monarki i Europa, der har størst tilslutning i
13 befolkningen: 77 % mener, at monarkiet skal bevares. Ifølge Schultz Jørgensen vil det overleve, så
14 længe de kongelige ”opfører sig ordentligt”. Men med en dysfunktionel kongefamilie vil alle
15 plusser blive til minusser. Høvsgaard betragter de kongelige som offentligt ansatte, og ”Netop fordi
16 de er vores statsoverhoveder, og de har den magt, de har, så skal de være fuldstændig uafhængige
17 og rene. Det er derfor, vi giver dem så mange penge.”

18
19
20 *Hvorfor tror du, tilslutningen til monarkiet er så stor i Danmark?*

21 *Hvordan tror du, fremtiden ser ud for det danske kongehus?*

22

1 **Dragten og magten**

2

3 **C Jakkesættet**

4 Den mest langtidsholdbare konstruktion i modens historie må være jakkesættet. Gennem århundre-
5 der har de mørke habitter været mændenes ”magtuniform”. Selvfølgelig med små variationer
6 dikteret af moden, fx jakkens længde og snit, knappernes og lommernes antal og placering, farver
7 og mønstre, tilbehør som vest, slips, butterfly mm. Det har spredt sig fra vesten til det meste af
8 Jorden. Kapitalismens uniform har faktisk erobret mere af verden end kapitalismen selv: Da Kinas
9 Hu Jintao og USAs Barack Obama mødtes for første gang i Beijing, var de ens klædt. Begge
10 præsidenter var iført mørkt jakkesæt, hvid skjorte og rødprykket slips.

11

12 På børser, i banker, bestyrelser, business og politik overalt i verden signalerer et fint jakkesæt med
13 pressefolder i bukserne, at manden indeni - eller kvinden - er rationel og kan tage store, vigtige
14 beslutninger. Kombinationen af bukser/nederdel og en jakke er så almindelig, at ordet
15 ”jakkesæt” i dag også bruges om kvinders ”magtdragt,” selv om kvinder ”powerdresser” med
16 større variation i farver, snit, tilbehør, smykker, skohøjde osv.

17

18 Jakkesættet er ikke kun en magtdragt for politikere og forretningsfolk. I mange dele af verden, hvor
19 det passer til klimaet, er det en helt almindelig påklædning for mænd i *alle* samfundsklasser. Nogle
20 steder er det kun de ældre mænd, der går i jakkesæt til hverdag, mens de yngre reserverer det til
21 bryllupper, begravelser og andre højtidelige anledninger.

22

23 Modehistorikere har specialiseret sig i sammenhængen mellem samfund, økonomi og
24 klædedragtens udvikling. Nogle af dem ser jakkesættet i lyset af bestemte dramatiske begivenheder
25 i det 17. århundredes Europa. Dengang var der bl.a. i England love om, at kun de kongelige og
26 adelige havde ret til at klæde sig flot og dyrt. Og det gjorde de! For alle andre var det forbudt. Den
27 brede befolkning måtte fx ikke gå med skind fra vilde dyr som mink, dekorerede bånd,
28 manchetter og kraver og særligt fine stoffer som silke og fløjl. Der var oven i købet bestemte farver,
29 almindelige mennesker ikke havde lov til at bruge! De kongelige og adelige festede derimod på
30 deres slotte og paladser i farvestrålende og rigt dekorerede dragter. Dog var der kun én, der måtte
31 bruge farven violet, og det var kongen.

32

33 Men så skete der noget. Et alvorligt udbrud af pest i 1665 dræbte alene i London mellem 75.000 og
34 100.000 mennesker. Året efter udbrød en voldsom brand, som gjorde lige så mange hjemløse. Oven
35 på disse enorme tragedier fandt Kong Charles II det politisk nødvendigt at sende nogle mindre
36 ekstravagante signaler fra hoffet til den hårdt ramte befolkning. Han indførte nye love om
37 påklædningen på hoffet og blandt de adelige. Mændene skulle nu klæde sig mere asketisk.

38

39 De skulle gå i enkle, lange jakker og knæbukser uden pynt. Farverne skulle være diskrete. Kun
40 mørkeblå, grå og brune nuancer var tilladt. Efter pesten og branden var forskellen mellem rig og
41 fattig blevet endnu større, men med den nye lov blev den en lille bitte smule mindre synlig. For de
42 adelige mænd betød det derudover, at de ikke så nemt som tidligere kunne udtrykke deres
43 individualitet gennem tøjet. På den måde kan man sige, at de første jakkesæt var født.

44

45 De spektakulære dragter og den ekstravagante livsstil vendte tilbage til Europas hoffer. Men den
46 diskrete mandlige klædedragt overlevede samtidig. Revolutioner, krige, politiske og religiøse
47 tendenser, videnskab, kolonier og den teknologiske udvikling har gennem århundreder skabt nye